

С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті

Фармакология модулі

СӨЖ

Тақырыбы: Бүйрек үсті безінің қыртысты
қабатының гормондық препараттары

Факультет: Жалпы Медицина

Курс: 3

Топ: 004-2

Орындаған: Досимбеков Е.А.

Тексерген: м.ғ.к., доцент Уважанова А.С.

Жоспары:

1.Кіріспе.

2.Негізгі бөлім:

*Глюкокортикоидтар туралы анықтама.

*Минералокортикоидтар туралы түсінік.

3.Қорытынды.

4.Қолданылған әдебиеттер.

Кіріспе

Бүйрек үсті безінің қыртысы 40 астам кортикоидтарды өндіреді. Олардың көбісі биологиялық маңызды рөл атқарады. Бірқатар кортикостероидтар өмірге қажетті, мысалы, гидрокортзон, кортикостерон, альдестерон. Кортикостероидтарды 3 топқа бөліп қарастырады.

- 1.Глюкокортикоидтар
- 2.Минералокортикоидтар
- 3.Жыныс гормондары.

Кортикостероидтар

Кортикостероидтар топтары:

Глюкокортикоидтар

Гидрокортизон, 11-
дегидрокортикостерон,
кортикостерон

Минералокортикоидтар

Альдестерон, 11-
дезоксикортикостерон,
11-дезокси-17-
оксикортикостерон

Жыныс гормондары

Андростерон,
андростендион,
прогестерон.

Глюкокортикоидтар

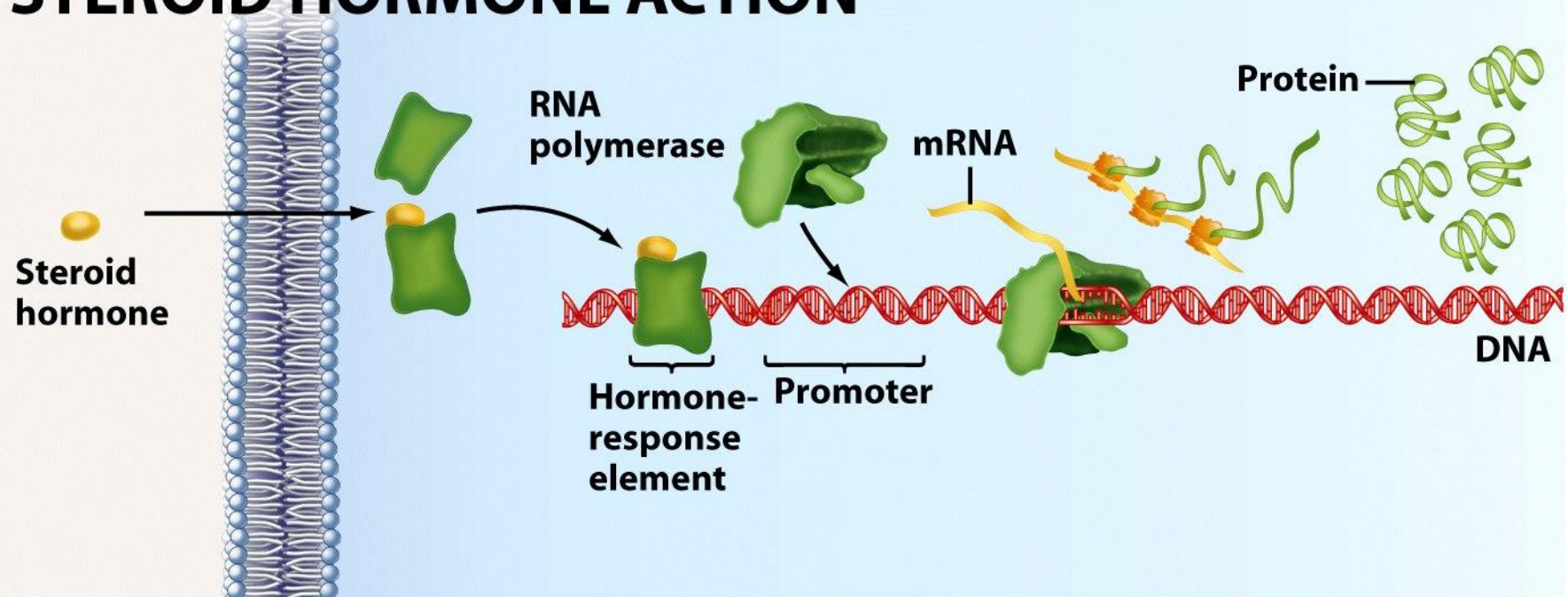
- * Глюкокортикоидтар жасуша ішінде ісер етеді. Олар жасуша цитоплазмасында арнайы рецепторлармен әсерлеседі. Бұл кезде рецептор белсенденеді, жасуша конформациялық өзгеріске ұшырайды. Түзілген «стероид+рецептор» кешені жасуша ядросына еніп, ДНҚ-мен байланысып, белгілі бір гендердің транскрипциясын реттейді. Бұл белоктар мен ферменттердің синтезіне арнайы әсер ететін, арнайы а-РНҚ түзілуін ынталандырады.

Примечание. NF-κB – ядерный фактор каппа В.

STEROID HORMONE ACTION

1. Steroid hormone enters target cell.

2. Hormone binds to receptor, induces conformational change.

3. Hormone-receptor complex binds to DNA, induces start of transcription.

4. Many mRNA transcripts are produced, amplifying the signal.

5. Each transcript is translated many times, further amplifying the signal.

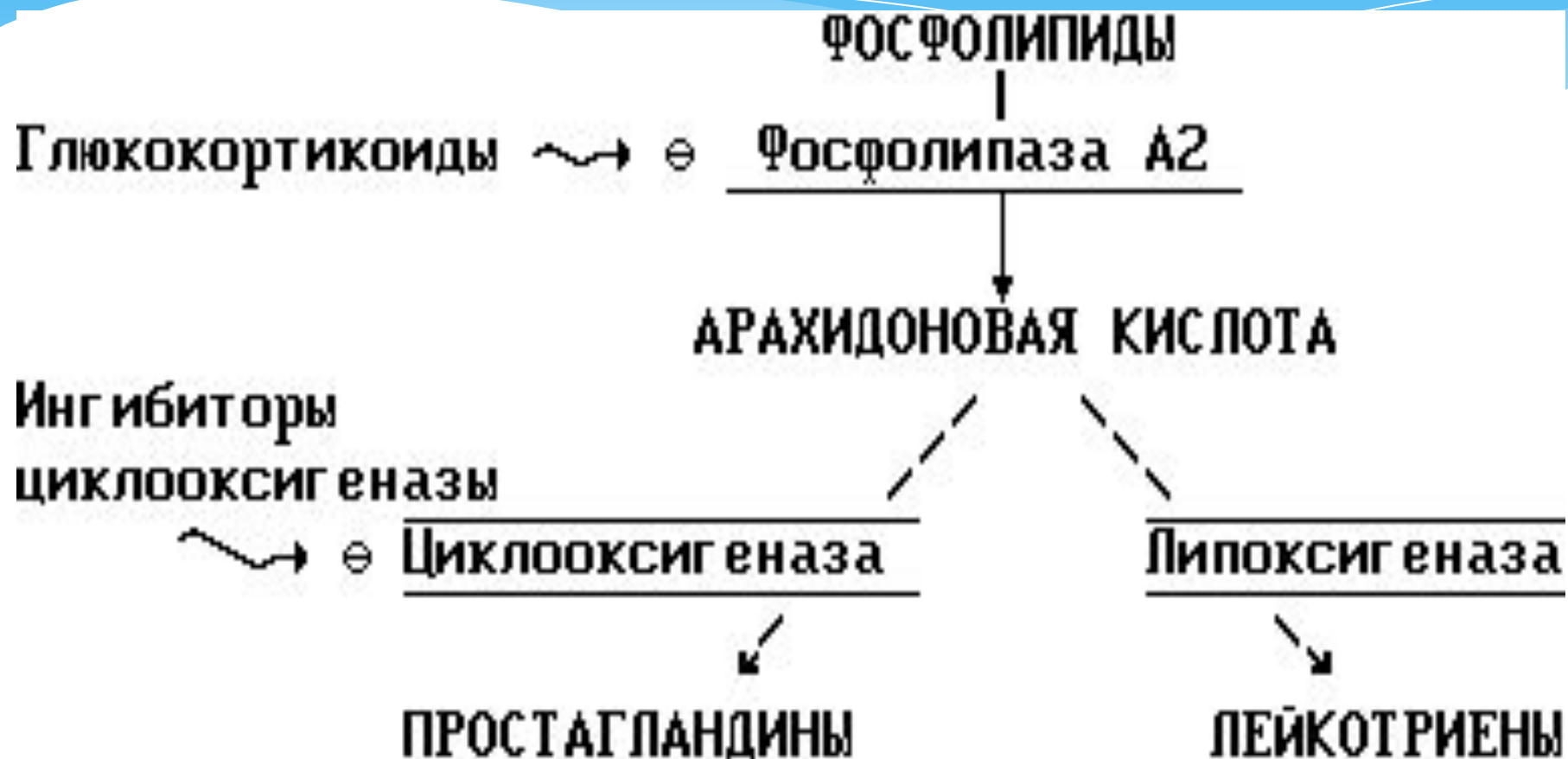
Глюкокортикоидтардың зат алмасуға әсері:

- * Глюкокортикоидтар зат алмасуына айқын және жан-жақты әсер көрсетеді. Көмірсу алмасуы жағынан бұл әсері бауырдағы қарқынды глюконеогенезге байланысты қанда қант деңгейінің жоғарлауымен көрінеді. Глюкозаурия болуы мүмкін.
- * Глюконеогенез үшін АҚ жұмсалуды катоболизімі сақталған немесе біршама жылдамдаған белок синтезінің тежелуіне әкеледі.
- * Май алмасуына әсері майдың қайта бөлінуімен байқалады.

Глюкокортикоидтар *қабынуға қарсы* және *иммунодепресивті* әсер көрсетеді.

- * Глюкокортикоидтардың қабынуға қарсы әсері олардың қабыну медиаторларының түзілуіне, тамырлық компонентке, қабынуға қатысатын жасушалар әсеріне байланысты. Глюкокортикоидтар әсерінен ұсақ қан тамырлары тарылады, эксудация процесі азайады.

Глюкокортикоидтардың қабынуға қарсы әсері

Дәрілік препарат ретінде:

* Глюкокортикоидтар препараттарын қолданғанда қан жасау өзгереді. Қанда эозинофилдер мен лимфоциттер саны азайады. Бір мезгілде эритроциттер, ретикулоциттер, нейтрофилдер саны жоғарлайды.

Преднизалон

- * Қабынуға қарсы белсенділігі гидрокортизоннан 3-4 есе артық, гидрокартизонға қарағанда натрий ионын біршама аз дәрежеде ұстайды. Көк тамырға енгізуге суда еритін *преднизалон гемисукцинаты* қолданады.

Метилпреднизалон ацепонаты (адвантан)

- * Жағылма, крем, эмульсия түрінде жергілікті қолданады. Ол терінің мүйізді қабатынан жеңіл өтеді. Преднизалонға карағанда қабынуға қарсы және аллергияға қарсы әсері айқын. Тәулігіне 1 рет қолданады.
- * Препараттың жүйелі әсері аз, себебі тері беткейінен бар жоғы 1% сіңіріледі.
- * Бауырда жылдам инактивацияланады.

Триамциналон (полкортолон)

- * Қабынуға қарсы зат ретінде гидрокортизоннан 5 есе белсенді. Натрий, хлор, калий иондарының және судың шығарылуына мүлдем әсер етпейді.
- * Жанама әсерлері: бұлшықет атрофиясы, тәбеттің жоғалуы, депрессиялық жағдайлар.

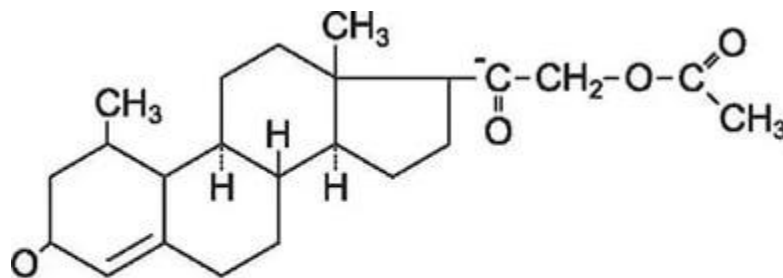

Минералокортикоидтар

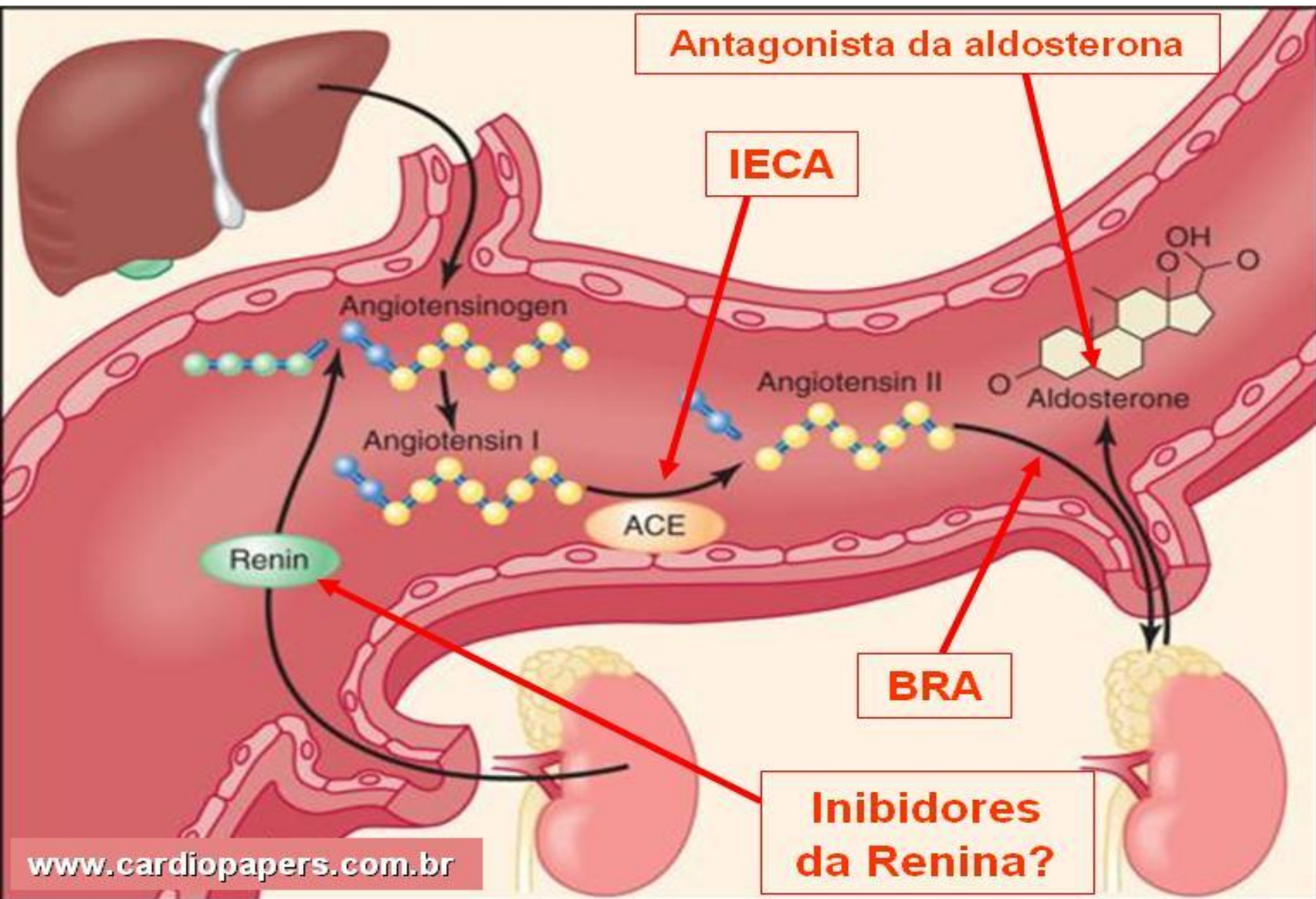
- * Табиғи минералокортикоидтарға альдестерон мен 11-дезоксикортикостерон жатады. Негізгі минералокортикоид альдестеронның электролиттер алмасуына әсері өте жоғары. Су-тұз алмасуына қатысады.

Дезоксикортикостерон ацетаты

- * Алғаш рет емдік мақсат ретінде ұсынылған, себебі альдестеронның алынуы қиын. Негізінен бұлшықетке енгізеді немесе тері астына таблетка түрінде имплантациялайды. Қабынуға қарсы айқын әсері бар.

Дезоксикортикостерона ацетат

Минералокортикоидтар

- * Минералокортикоидтарды бүйрек үсті безінің жетіспеушілігінде қолданады. Сонымен қатар, миастенияда, адинамияда тағайындайды.
- * Жанама әсерлері: ісінулер, асцит, артериялық қысым жоғарылайды.

Қорытынды

Бүйрек үсті безінің қыртысы 40 астам кортикоидтарды өндіреді. Олардың көбісі биологиялық маңызды рөл атқарады. Бірқатар кортикостероидтар өмірге қажетті, мысалы, гидрокортзон, кортикостерон, альдестерон. Кортикостероидтарды 2 топқа бөліп қарастырады.

1.Глюкокортикоидтар

2.Минералокортикоидтар

Осы аталған препараттар тобы негізінен бүйрек үсті безінің жетіспеушілігінде қолданады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Фармакология: оқулық /Д.А. Харкевич; жауапты редактор С.Б.Сламжанова. – 11ші басылым және толықтырылған. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. - 784 б.
2. Харкевич Д.А. Фармакология. Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. Мемлекеттік тілдегі аудармасы. – Алматы, 2009.-608 б.
3. Машковский М.Д. Лекарственные средства. – 16-е изд., перераб., испр. и доп. - М. Новая волна: издатель Умеренков, 2012.- 1216 б